

ԻՐԱՎՈՒՆԿ

ԻՐԱՎՈՒՆԿ ԱՉԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԵՆ ՉՈՐԵՔԵՐԻ ԵՒ ՇԱՐԱԹ

ԲԱՅԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Պատկերիչ համար Տարեկան 12 ֆր.
» » Կեսամյակայ 6 ֆր.
» » Կեսամյակայ (Տարեկան 3 ֆր. մեկ
» » Կեսամյակայ 14, փոքրամյակայ 7 ֆր.
» » Կեսամյակայ 2.60 ֆր. փոքրամյակայ 1.50
ԿԱՆԽԻՎ ՎՃԱՐՆԵԼԻ

Համակ դրամ եռայլն դրկել հեղանակ հասցեով
ԽՐԱՎՈՒՆԿՈՒՆԿ «ԻՐԱՎՈՒՆԿ» ԻՐԱԳՐՈՅ՝ — Վ. Ս. Ե. Ա. (Պաշտպան)
Редакция на ВѢСТНИКЪ
„И р а в у н к ъ“
ВАРНА (България)
Rédaction du journal
„I r a v o u n k“
V A R N A (Bulgarie)

Խմբագրությանն ուղղելու գրություններ
ես չեն դրվում և յարմար դասարան-
ները միայն կը հրատարակվեն առ-
բողջովին կամ մասամբ:
Պատկերիչ համար 20 սանթիմ. երե-
սեն առելի անգամներու համար 20 0/0
զեղչ կը լինի:

ՍԵՐ ԱՅՍՈՐՈՒՄՆ ՎԻՃԱԿԸ

Մեր նախորդ և ներկայ թիւի
ընդ անփոփոխ հրատարակեցինք
Հայաստանի դիւղերէն մեկ հասած
երկու նամակներ: Այդ նամակնե-
րու պարունակով թիւերը, թէ և հա-
մառատ, բայց անկեղծ ու ճշմա-
րիտ նկարագրութիւնն է Հայաս-
տանի այս օրուան վիճակին: Ոչ-
խաբը դալին յանձնուած ըլլալու
պէս Հայերն ալ Գիւրգիսի պաշտ-
պանութեանը (.) յանձնուած են:
աւար, կողպաւտ, սպանութիւն,
առեւանգում ու լլկանք ամեն օր
գէտքերն են դարձած Հայու գը-
խուն:

Բողբոններ անդուլի կը մնան ու
ընդ շարադործները աւելի կը քա-
ջալիւրուին: աւազակներու դէմ Հա-
յոց ցոյց տուած անձնապաշտպա-
նութիւնը կառավարութեան կող-
մէ կամ շղթայակիր բանտարկու-
թեամբ և կամ մահուան պատժով
կը փոխարինուի:

Հայաստանի թշուառ Հայերուն
սրտաճմլիկ աղաղակը այսօր հա-
զիւ ուրեմն եւրոպական մամուլի
մէկ մասին մէջ արձագանք կ'ըզտ
նէ: Իսկ պաշտօնական դահլիճները
վերջերս գրեթէ բնաւ զրաղած
չունին Հայաստանի խնդրով: Պի-
տուութիւնները չինսկան մեծ կար-
կանդակին շուրջը բոլորուած, իւ-
րաքանչիւրը էն իւզոտ պատառը
խելու մարմալէն բռնուած է:
Սուլթանը ատենց այդ զրաղեալ
վիճակէն կրկին օգտուելով խստու-
թիւնները բազմապատկելու նոր հը-
րահանքներ կուտայ: Անցեալ օր
նոր իրատէ մը կը հրամայէր Մա-
կեդոնիոյ վալիներուն շատ խստու-
թեամբ վարուիլ եւ կառկածիլինե-
րը ոստիկանութեան հսկողութեան
տակ առնել, հակառակ պարագա-
յին իրենք պատժոյ պիտի ենթար-
կուին:

Սուլթանի այս իմաստով տու-
ած հրամանէն պէտք է հասկնալ թէ
Հայաստանի մէջ դործուած հարս-
տահրուածեանց յար եւ նմանը
Մակեդոնիոյ քրիստոնէից դէմ ալ
ի գործ կը դրուի: Այս հրահանգը

բացարձակ կերպով ցոյց կուտան թէ
թուրք կողմ վարութիւնը այս մի-
ջոցիս ինքզինքը բոլորովին ազա-
կըզգայ մեծ պիտու թէ ոչ ազգի
ցալթնէն, որովհետեւ ատենց եւ
ոչ մին չպիտի ուղէ ներկային
Սուլթանի կառավարութեան հետ
խնդիր ունենալ: Քանի որ ատենց
ամէն մէկը շատ փափակ դիրքի
մը մէջ կը գտնուի Թ. Արեւելքի
բարբառած խնդրով: Եւ այս պատ-
ճառաւ ալ Միգլիոյ նախարարա-
պետը Ռուսիոյ Չարը եւ ուրիշնե-
րու միջոցիս Սուլթանին հետ
սերտ բարեկամութիւն հասկելու
ձեւեր բռնած են: Սակայն մեծ
գիտնեք թէ Չարի մը այսօրուան
մտերմութիւնը անոր վաղուան
թշնամութեանը բնաւ արգելք չի
կրնար ըլլալ: Սուլթանը եւ այս
ճշմարտութիւնը ըմբռնած ըլլալով
հանգրծ, կրկին կը հետեւի իր
առիթուն օգտուելու ծրագրին,
երկրին քրիստոնէայ հպատակնե-
րը հալածելու և ջնջելու:

Սուլթանը այդ ծրագրին երկրին
համար կորստաբեր ըլլալը շատ մը
դառն փորձերով հասկցած է: Բայց
որովհետեւ համոզուած է թէ ամեն
պարագայի մէջ թուրքիւն երկար
ատեն կանգուն չպիտի մնայ, ինք
«գաղափարական գաղաղամ էսմիր» ա-
ռածին հետեւելով, «մինչդեռ ժա-
մանակս ի ձեռս է գործնցուք
զշարիս» քաղաքականութիւնը իր
վարչութեան հիմ բռնած է:

Բայց ազգի մը կիսանքը վիհա-
պետի մը կիսանքին կապուած չը-
լալով, անոր հետ չի ցիւլանար:
Պատմութիւնը կ'սովորեցնէ թէ շատ
աշխարհաստատ բռնաւորներ եկան
անցան, սակայն անոնց և ոչ մին
կրցաւ ամբողջ ազգ մը յաւիտեանա-
պէս ջնջել: հետեւեալ Սուլթան
Համիտին և իր վարչութեան պէս
օրը համարուած բռնաւորներ չեն
կարող ոչ Հայը և ոչ Մակե-
դոնացին իսպառ ջնջել, երբ սա-
ունի իր մէջ բարոյական ուժ
ինքզինք ապրեցնելու, փոթորիկի
ատեն ճկունութիւն իր ինքնուրու-
նութիւնը պահելու: Մեր ազգա-
յին վիճակը այսօր ալեկոծ ծովուն
մէջ ցամաքին մօտեցած նաւակի մը
կը նմանի, որուն ցամաք հասնե-

լիքը ակնհայտ է, բայց կարելի
եղածին չափ խոչ և խոթէ զիր-
մաբու համար, այսինքն նուազ
կորուստ տալու համար խելա-
մտօրէն և տոկոսութեամբ թիւա-
վարելու մեր համայնական ջանքը
կրկնապատկելու ենք:

ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ՆՈՐԵՐ

Գործութիւնը պահելու համար
իզոպոփոխուած ժողովուրդի մը էն
մեծ զօրութիւնն է իր բարոյակա-
նի ուժն ու ապագային վրայ ու-
նեցած հստաթը: Ճշմարտամի մը
պահուն ասոնց տկարացումը և կամ
կորուստը անխուսափելի փճացում
է:

Թէ անհատական և թէ ազգի-
րու կիսանքին մէջ միշտ այսպէս
ըլլալուն պատճառով որինկները
բազմաթիւ են, որոք անվիճելի
կերպով կը հաստատուի թէ յաջո-
ղութեան զլլալը ստատարներն ու
երաշխիքն են այդ երկու ներքին
ուժերը:

Մեր ակնարկութիւնները մին-
չեւ ցարդ մատմիչ դաւաճաններու
շուրջը դարձան: Սակայն միեւնոյն
ատեն անոնց չափ թերեւս ալ ու-
նելի մեղադրելի են ամեն անոնք
ալ որ թէեւ ոչ մատնող բայց կարգ
մը արարքներով հանրութեան հա-
ւատքը կը խախտեն և ուժը կը
չլսան:

Ամենուս մտքին մէջ տակաւին
շատ թարմ է Չէլթունի վերջին
շարժումը, որ 95ի վերջերը տեղի
ունեցաւ: շարժում մը որ պահ մը
ամբողջ քաղաքակիրթ աշխարհին
ուշը գրաւեց և մխիթարութիւն
մը եղաւ մեկ հայերուս երբ այդ
թուականին յաջորդաբար տեղի
ունեցող շարքերու տպաւորութեան
տակ կը սգայինք:

Պոլսոյ և արտասահմանի հայու-
թեան մեծ մասը ինչպստ այն ա-
րի և համակրելի հայ լեռնականնե-
րուն ամեն ինչ ընելու պատրաս-
տուեցաւ:

Նախարրէկի հայրենասիրական
հրահանգները անպատասխան չի
մնացն: Նիւթական ու բարոյա-

կան աջակցութիւններ չը զսցու-
ցան, սակայն ինչպստ Չէլթունի
տրուած միջոցներուն իր նպատա-
կին չը ծառայելը քիչ յետոյ երե-
ւան եկաւ: Նախարրէկեան այդ
գեղձումին տրդիւնքը եղաւ Չէլ-
թունի շարժման ընդհատումը որ
անխուսափելի շախմատէ մը
միայն կրցաւ ազատիլ իր տոկոսու-
թեան, երկաթեայ մեծ Պատրիար-
քին Անգլիոյ Դեսպան սըր Ֆիլիք
Գրըրիի և Դաղդիոյ դեսպան Պր-
կամպոնի շնորհիւ:

Եթէ դաւաճան մը, մատնիչ մը
դատապարտելի է այն պատճառաւ
որ անոր արարքին արդիւնքը ար-
գելք մը յառաջ բերելու կը ծա-
ռայէ, մտադրուած ու եւ գործի
մը յաջողութեան: Հետեւեալոր ա-
նոնց հաւատար մեղադրելի կըլլան
ամեն այն արարքները որոնք թէեւ
ոչ մատնութիւն սակայն գործին գը-
նացքն արգելելու և կամ վիժեցնե-
լու հանգամանքը ունին: Այս կար-
գին կրնանք գասլ Նախարրէկի
և նմաններու արարքն ալ:

Այս պարագան խորագէս ցնցից
հայութիւնը և խախտեց ժողովուր-
դին հաւատքը, որուն մէջ սա-
կայն մեղադրելի են Չէլթունցին
ու անոր առաջնորդները:

Հարկ չեմ տեսներ մտնել այդ
տխուր իրողութեանց մանրամաս-
նութեանը, սակայն այս պարագա-
ները որ ժողովուրդը թերահաւատ
կընեն եւ կը տկարացնեն աւելի
վտանգաւոր քան շարքերն ու հա-
լածանքները, երբ միաժամանակ
ունինք մեր մէջ ալ այնպիսիներ,
որ հանրութեան օրուան հողերա-
նական վրճակէն օգտուել կեղեն,
ամբողջ թունաւորելու և մեղկա-
ցնելու ծառայող քարոզութիւննե-
րով:

Այդ կարգ մը շարամիտ և կամ
շատ աստիճանափակ ուղեղի տէր ե-
ղողներ քանի մը անհատներու զեղ-
ծաւը իրենց ձեռքը զէնք ընելով
հաւաքաբար դատապարտելու եւ
լան հայրենասէր մարմինները եւ
պարագաներու բերմամբ և կամ ու-
մանց մատնութիւններով ու զեղ-
ծութիւններու հետեւանքը եղած ան-
յաջողութիւնը, տուանց պատճա-
ռաբանեալ և լուրջ ուսումնասիրու-

նակ գնել ուղղորդելը կրնան դիմել
Տ. Նշան Սէմէրճեանի խանութը.
Թապալանէ փողոց թիւ 5:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հայ ուսանողներու ձեռներեցութեամբ Օտեսայի հայոց եկեղեցին հանգուցեալ ծանօթ բարեկրօնար Գ. Գր. Ջանչեանցի համար մասնաւոր հոգեհանգիստ կատարուել է օրուն ներկայ գտնուելու են տեղական ամբողջ հայ գաղթական նուիրելու, ուսանողներ, բժիշկներ, երգողներ գաղութներու երգողներ թիւ սլ նշանաւոր ուսուցիչ:

— Կովկասահայ մեծահարուստ Գ. Մանթաշեան Ռուսիայ կայսերական աշխարհագրական ընկերութեանը 1500 ռուբլի նուիրել է, կովկասի մէջ տեղի ունեցող երկրաշարժները ուսումնասիրելու համար հինգ կայսերական շինելու: Ընկերութիւնը ի նշան շնորհակալութեան Գ. Մանթաշեանը իրեն գործակից տնօրէն անուանել է:

— Պօլսոյ թիւրք թերթերէն իգտաւի գրածին նախըմ, Շահր Պօլսոյ Սալթանէն գրուած Ատրպատականի (Գաւրէժ) կառավարչին, որ իր որդին է, հեռագրով պատուիրել է աշխարհութեամբ հակել հայոց վրայ մանաւանդ Ատրպատական ապստամբող հայ յեղափոխականներուն եւ չը ձգել անոնց թուրքիոյ սահմանը անցնել ի հարկին դիմու զօրութեամբ ալ արգելել թրքահակառակ մէն մի շարժումին: Ու այդպիսիները նկատել սովորական աւագակներ: Ասոր փոխարէն Սալթանն ալ խոստացել է իր կողմէն խիստ միջոցներ ձեռք առնել Պարսկական սահմանները ասպատակող թրքահակառակ քիւրտ ցեղերուն դէմ:

— Էջմիածնէ գրուած գրութեան մը համաձայն Ջուարթնոց Ո. Գր. թիւրք աւերակ եկեղեցիին աւերակներուն պեղման առնել վեց լեզուով յիշատակագրութիւններ երեւան կրած են, բեւեռագիր, Հայերէն, Յունարէն, Ասորերէն, Արաբերէն, եւ վրացերէն:

— Պօլսոյ հայ-հռոմէական սղ-գայիներէն ծանօթ փաստագիրն է գրող Տ. Պօղոս Շահեանի Բերա Բանկալթիի Ս. Յակոբայ հիւանդանոցը մահամերձ վիճակի մը մէջ գտնուելու ցուցը կիսմանը: Թիւրքալը 1878—79 Հայաստանի սովետոյ յանձնաժողովին առնեալ պիտի և քարտուղար ըլլալով կարեւոր ծառայութիւններ մատուցած է ինչպիսի սովետներուն:

— Օրմանեան պատրիարք իսկական դեսպանատունը այցելելով ի բացակայութեան դեսպանին գործակաւոր Գ. Ջերպալէֆի հետ տեսակցած է:

— Ամերիկայի առաջնորդ Տ. Յովսէփ եպիսկոպոս Սարաճեան մեծ հանգիսով Ֆրէզնօ քաղաքին Ս. Երրորդութիւն անուն նորաշէն եկեղեցին օծել է:

— Անգիւստին Երուսաղէմ տ. ցիւղ չ. պէշ իշխան Լիթուանիա Նաթօ Կ. իր հետեւորդները այցելած են մեր ազգային վանքն ու վարժարանը եւ հուշիւնները, իշխանը յայտարարել է թէ վերադարձին պիտի առաջարկէ Մէնէլէ կայսեր երկու Հապէշ տղայ զրկել Երուսաղէմայ ժառանգութեան վաճառքին աշակերտելու համար:

Այդ վարժարանին շրջանաւարտներին մին այսօր Մէնէլիքի քով իրր քարտուղար կը պաշտօնավարէ:

— Իւլիիի առաջնորդ Տ. Միքի սեղեկ Սուրբատեանց արաղան 50 ոսկի նուիրել է, տեղւոյն ազգային սնտուկին պարտոց բարձման համար:

— Պաքուի մէջ տղայոց հիւանդանոց մը շինուելու համար Պ.

Թումայեան 10.000 ռուբլի նուիրել է:

— Հարաւային Սիպերիոյ Պայքա լին եղերքը գտնուած իրքուցք քաղաքի ազգայնոց առեւտրայ ազգութարանին մէջ Տ. Միքի ազգային կողմէ մասնաւոր պատարագ եւ հոգեհանգիստ կատարուել է Պ. Գ. Ջանչեանցի համար: Ի նպաստ տեղւոյ Ալլ. վարժարանաց տրուած թա տերական երկ. կոյթէն 350 ֆր. գումար հասոյթ գոյացած է:

— Եւրպական թերթերէ կիւս. ցուի թէ քիւրդերը Պիլիւսի մօտ վանք մը այրած եւ դիւղապետն սպաննած ու գիւղն ալ աւարի տուած են:

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼՔ

ՍՍՐԴՈՒՆ ԱՊԱԳԱՅ ՍՆՈՒՆԴԸ.— Մեր ապագայի ուսելիքը հաւանաբար «ապիւմիս» պիտի ըլլայ ինչպէս այսօր կառավարներ զիտականներէ ուսմանը: Այժմ հաստատուած է որ 2 1/2 տարեկան խորանարդ ալպիւմիս իր մէջ չորս անգամ աւելի սնունդ կը պարունակէ քան սովորական մեծութեամբ կալթեան եւ ութ անգամ ալ աւելի քաշ մը հազը:

ԿՐԹՈՒԹԻՒՆԸ ձԱՅՈՒՆ ՄԵՋ.— Ժառանգի կառավարութիւնը որոշել է ազգական համար մեծ համալսարան մը հաստատել:

Նորագոյն տեղեկագրութեանց նախըմ այսօր ձառնի մէջ 27421 վարժարան կայ ուր կը դասախօսեն 42.963 ուսուցիչ եւ ուսուցչուհի եւ 4 միլիօն 247 հազար ուսանող: Կառավարութիւնը ասկէ 15 տարի առաջ իր ելման տարւոյն մէջ կրթական գործին 50 միլիօն ֆր. յատկացուցած է իսկ այսօր կը վճարէ մինչեւ 106 միլիօն:

ՄԻԱՅՆԱԼ ԿԱՆԿԱՅ ԲՆԱԿԻՉՆԵՐԸ 1 միլիօն 280 հազար անգլիական իրաւ ծախսուելով կատարուել է Միացեալ Նահանգաց բնակիչներուն նոր մարդահամարը, ըստ նոր մարդահամարի Մ.

Նահանգներու բնակչաց ներկայ թիւը 76 միլիօն 295 հազարէ, որ վերջին 10 տարուան մէջ 13 միլիօն 225 հազար հոգի աւելցել է:

ՀԱՌՈՒՆԸ—ԲԵՒԻՆ.— Հոռաքն Բէքին այսօր 36 օրուան ճամբայ է որուն համար 2480 ֆր. ծախք կրկայ, սակայն երբ Սիպերիական մեծ երկաթուղին աւարտի այն առնել իտալիոյ մայրաքաղաքէն մինչեւ Բէքին կարելի 18 օրէն եւ 1240 ֆր. ծախքով երթալ:

ԱՐՈՒՆԵՍԱՀԱՆԴԵՍԸ.— Բարիդի արուեստահանգէսը որ փակուելու աւանական մեծակալ չա՛ մը պիտի թողու: Մինչդեռ նախորդները վաստով վերջացած են: Բարիդի 1865ի ցուցահանդէսին վաստը 22 միլիօն ֆր. 1878ինը 9 միլիօն ֆր. 1880ինը 20 միլիօնէ աւելի եղած է: Միայն Ամերիկայի Զիքալոյի ցուցահանգէսն էր որ 7 միլիօն ֆր. չա՛նցաւ:

ԱՀԻԵԼԻ ՓՈԹՈՐԻԿ ՄԸ.— Ամեր գետին վրայ (Չինի եւ Սիպերիոյ մէջ) ոսկալի փոթորիչ մը պատահուելով 1600 հոգի մահած եւ 5000 հոգի ալ անպատար փնայած են:

ԾԱԽՈՒ ԳՐԳԵՐ

ՄՐՄՈՒՆԸ ՀԱՅԿԱԿԱՆ.— Ազգային հին եւ նոր ընտիր երգեր, գին 1 ֆր.

ՆԵՏԱ.— Պուկարիոյ ազատութեան տուած Պուկար ժողովուրդի կրած տառապանքին ու անոր նիստ ու կացին ճշմարիտ նկարագրութեանը, գին 50 սանթիմ:

ՎԻՐԱԿՈՒՆԻՔԻ ՀԱՄԱՍԻՄԱՄՈՅ.— Ազգ տարեկանը 12 ֆրան:

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ԶՈՂՆԸ.— Կարտապը պուրի «Իրաւունք»էն. մամուլ տակ 1 ֆրան:

Ստանալ փափաքողը պէտք է գիտնել խմբագրութեան ի վաճառ, Գ. Թիւթիւնեանի ի միջիպէ, Կ. Երզնկացեանի ի Դահիւրէ, Յ. Յարաքի յԱստուր:

— () —

մը, իրեն համար չէին: Սաթենիկի սիրունութիւնը, իր գեղեցկական կայտառ, ու զուարթ կողմունած քով մոռցնել տուած էին բնութեան այդ գեղեցկութիւնը: Անոր մէկ խօսքը, անոր բերնէն թափուած մը, հազար այդ տեսակ հովերգութիւններ ու բլեր թռչնոց ճառագումներ կարօճէ իրեն: Սիրտ կշնէ, ու կը սկսի խօսք մը խել անոր բերնէն որ նման կեղեւի հատուածեամբ՝ բոսորագոյն շուրթերունը լինածօք գոցուած էր:

«Աղջի Սաթենիկ եղ վարդերը ո՛ր տեղէն քաղցից, ինչքան խորտոկ են ատնքը, քոյ բամբկի քուրջը սրտի վրայ: Էստեղմէ հատ մը ինձ կուտան»: անուշութեամբ մը կըսէ Սահակ:

— Ժամաւոր վրայ շատ կայ աստեղմէ, եւ դարձեալ կը քաղցի, առ քիզի աստեղմէ որչափ կուղես: Ուզածդ թող վԱՐԴ ու ՌԵՀԱՆ եղի:

— Ենթահակալ եմ Սաթենիկ, կարծես թէ քո հոտն էլ վարդերուն կպած է, որչափ անուշ կը հոտին աստեղ քաղցի:

— Բերդէն էնպէս կերելի, կարելի է որ հովիւ Հասոյի փողի ձայնը քո խելքն էն կողմը տարեր է Սահակ սր քեզմէ դուրս կը խօսի:

— Ա՛յ, Սաթենիկ, ոչ հովուի փողի ձայն, ոչ ճնճուկներու ճրլոց, ոչ արեւու շողերը զիս էնքան (այնչափ) չէին դուրս, որչափ քո այսօրուան կիրպարանքը, տղջիկ, անուշ, եթէ իմ ուսածին չես հաւատար, ինչ մը այդ դուրս ջրի մէջ նայիր, անոր մէջէն գուն քոյ քիսպաթ (պատկեր) պիտի տեսնես ու գիտ չես մողաղբեր, չէ՞ որ ես էլ հողածին եմ միւր ու ոսկորից շինուած:

— Սահակ չեմ գիտեր խառնաք է կընես, թէ իմ վերէն (վրայ) կը խնդաւ, չուտով առ այս վարդերը, ես պիտի երթամ, մեր տղերք հիմա ծառա են:

— Սաթենիկ, դադէ (*) դուն ձեր տղայներու ծառաւին համար հոգ մի ընէր. անոնց ծառաւը ջրով կ'սնցնի, իմ ծառաւին համար մտածէ որ, քո սեւ սեւ աչքերով ու կամար յօնքերով, քո անուշ խօսքերով մինակ կը մարի:

— Սահակ, մենք երեք չորս տարի վարժատան մէջ մէկտեղ կարգադրեց, քոյր եղբոր պէս իրարու հետ մեծցանք, դուն ան ատեններ շատ խելացի ու միամիտ էիր, հիմայ փոխուել ես:

— Այո՛, Սաթենիկ, դպրոցի մէջ քրքր մը նման քեզ կը սրելի, այնտեղ, մեր վարժապետի խնամք ներսը ներքեւ, մենք ամենքնիս ալ քոյր ու եղբայր էինք, տարին անցաւ որ մենք դպրոցէն ելած՝ մարդու կարգ անցած ենք, մարդու պէս մենք ալ սիրտ ունինք, արեւն ունինք. Սաթենիկ դադէ, ըսէ տեսնեմ, դուն էլ հիմա քո սրտի մէջ լսան մը չե՞ս իմանար: Կը խնդրեմ, մի խաբար դիս քո մօտի մէջի՛ն յայտնէ՛ս:

Գնան որ Սահակ, Սաթենիկի տուած վարդերն ու ծաղիկները կը փնջէր, Սաթենիկի սափորն արգէն պաղ ջուրով լեցուած էր: Նա, մէկ ոտ լսով իր թիւին վրայ կանգնէր, «Դէ՛ Մեսո բարով Սահակ, ես շատ հազնցայ (ուշացայ)»: Ըսելով կը սկսի իր սիրուն քայլերը՝ վաղող առուակի եղերքէն, կանաչներ, ու ու ծառերու մէջէն ուղղելով դէպի իրենց հնձուրները: «Երթա՛ւ բարով Սաթենիկ մեր այս խօսքերուն վկայ թող եղինք երկինք, երկիր, այս ջուրերն, ծառեր, վարդեր ու թռչուններ, որ՛ Սահակ քեզի իր մօտէն չի հաներ. — դէ՛

(*) Դահէ կամ դադէ, քիւրաքերէն մայրիկ բառի իմաստն ունի: Երբեմն գուրդուրանքի ձեւով աղջիկներու հետ խօսած ատեն ալ կը գործածեն:

չուտ գնա ջուր տար տղոց, բայց մի մոռնար իմ ծառան էլ՝ խորտոկ Սաթենիկ»: Կըսէ Սահակ ու իր աչքերով տնայաւ կը հետեւի այդ հուրի գնացքին, մինչեւ որ ծառերն ու թուփերը անոր հետ յիշ հասակը, իրենց տաղարթներու ու ստուերներու թերթերէն մէջ ընդգրկուելով կը խլին անոր տեսութեանէն:

Ե

Կանչին երկրորդ ամառ մալ, ու դարձեալ Սաթենիկի անն ուղղութեամբ ձեռնուռայնի ետ կը դառնան: Այդ ուղղութեամբ մէկը, քաղքի հարուստ վալ խառնուրէն՝ հաճի կ'իբրակուն էր, որ կը խոստանար վարդգէսին մօտ գումար մը, ու Սաթենիկն ալ ոսկիի ու աղամանի մէջ պահէր. միայն թէ՛ Սաթենիկ իրեն կ'ըսէր, Բայց վարդգէսը իր մէկ հատիկ աղջիկը, ոսկիով ու արծաթով, քոստ փոխաճիւն չէր տար:

Ու գիւղի մէջ, ամեն բերան այդ աղջկան պարկեղծութիւն, գեղեցկութիւն ու ուսումնականութիւնը կը գովէ: Հարսանիքի, կոչունքի, շարատէրի (*) կամ խաղտան մը մէջ, ամենու ուշն ու բոլորը այդ աղջկան պարզութեան, արուարու թեան եւ պարկեղծ համարձակութեան վրայ կ'ընդունանալով, մատով իրարու ցոյց կուտան զայն ու շատ միամիտ սրտեր, իրենց հաշուով, անոր համար կը բարախէին:

ՉԱԶԱՐՈՍ Պ. ՆԱՀԱՊԵՏԵԱՆ
(Շարունակելի)

(*) Գիւրդերէն կամ Պարսկերէն Շա—ուրախութիւն, տէր—հիկեղեցի կը նշանակէ: «Շար—Տէր»: Ուրախութեան հիկեղեցայ

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ
ԲՕԼԻԹԵԲԻՅԷ

ԹԻԻՐԻՍ

Մ. Ամերիկա հի. քիմիկոս թիւր
քիմ սուլարընա տէօրթ հարալ սէ.
ֆինէսի կէօնտէրմէքտէ օլտըղընը
Պապը—Ալիյէ պիտիւրմիշտիւր:
Պուռնն իւլէրինէ Սուլթան վէ Երւ-
տըղ քէօշկին Էքեանը ֆէվքէլա-
տէ թէլաշա տիւշմիւշ տիւր: Մ. Ա.
մերիկանըն պու հարաքէթի իր-
մէնի գըրկընլարընտա միւթաղա-
րըն օլտն Սմերիկա թէպատար օլտն
Լըմէնիլէր վէ միսիօնարլար իշիւն
թալէպ օլտնան թաղմիսնաթըն էլտն
զէրիլմէմէսինտէն տօլարը օլտըղը.
նը զանն օլտնադտաթըր:

—Շքոտրատան «Պ. Չայթոնի»
կաղէթաւընա եաղըլտըղընա կէօ-
րէ, Ստանպուլտան ֆիւրար իլէ Էվ-
րոբայա իլթիմա իլթմիշ օլտն իս.
մայիլ քէլմալ պէյ Արպանիս գօմի-
թէսի րէիսիլիինէ կէշմիշ տիւր:
քէլմալ պէյին Սթանպուլ Արնալտա
մէմէրինի պէթիւնտէ պիւր չօգ թա-
րաֆտարլարը վար տըր:

—Սուսամ աստաղ հէյրէթը ա-
յանը վէ մէնիլիսի մէպուս ազալա-
րը վալիի ճէտիտ Բընէս Սիւսա-
լաքի պէյէ գարշը շիքայէթտէ
պուլընլօրլար: Բընէս Սիւսալա-
քի պէյ մէնիլիս ազալարը ինթիսա
պրնտա Երւտըղա գարշը օլտնլա-
րըն մէմուրիլէթէ կէշմէմէսի իշիւն
էհալի իւլէրինէ լթաղիլիլ իլթմէք
տէ իմիշ:

—Տրապիզոնտան, Լըրդուս, վան
վէ Լըրդիկա ճէպհանէ վէ գալա
թօփլարը նազլ էթմէք իշիւն հա-
փըլմագտա օլտն չօսէ հօլլարընըն
գըշ պիւսպիւթիւն պօսմագտան պի
թիւրիլմէսինի Սուլթան էմր էթմիշ
տիւր:

—Երւնանիստանտաքի օսմանլը
գօնսօլարլարը Պապը—Ալիյէ պիւրէր
րոբօրթօ իրօնալ իլէ պիւր թագըմ
հօնանլը չէթէլէրին տէնիլտէն
թիւրթ թօփրաղընա կիրմէյէ հաղըր
լաշմըշ օլտըղլարընը պէյան իլթ-
միշէր: Պուռնն իւլէրինէ հիւքի-
մէթ Բուսնէլի վիլայէթէլէրին սահիլ
ճիթէթէլէրինտէ պիւր թագըմ թէտ-
պիւրէր էլէ ալմաքտա իմիշ:

—Բուսնէլի վէ Արնալտալըն
պապը վիլայէթէլէրինտէ միւթէա-
տէք էշքէա չէթէլէրի զուհօր իլէ
ազալիլի պէօյիւք զիյանլարա օղ-
լոնթմարտա օլտըղլարը Ստանպու-
լտան վէրիլէն թէլէկրաֆ հալմաթիս.
Լիթնտէն տիւր:

—Սթանպուլտան Բարիլ կաղէ-
թապընա պիւտիւրիլտիլինէ նա-
շաքէն, պուռնտան պէօյլէ բօսթա
իշիւն կիւվէրին գուշարը գուլ-
լանլարմաթըն Սուլթան էմր իլթ-
միշտիւր, վէ պու պիշարէ հա-
լիլաքար կէօրիւտիլինտէ սէօսիլ
թիւքէնը իլէ թէլէֆ իտիլմէլէրի-
նէ միւստատէ իլթմիշ: Պուռնն սէ
պէպի իսէ Բուս թիւսար սէֆինէ-
լէրի Սթանպուլ պօղաղընտան կէ-

չէր իքէն Բուս իմանլարընա տօղ-
րու կէօյիւս կիւվէրին իլէ քեա.
ղըտ հօլլարմագտա իմիշէր:

ԹԻՐԱՆՍԿԱՆ

Ինկիլիլ Ժէնէրալը Տուկլա Պօ-
էրէրլն մէքէքի օլտն վէնտէրս-
տօրի շէհրիվէ հիէնէկէ մալսուս
ղայէթ պէօյիւք պիւր տէփօ զապլթ
իլթմիշ տիւր:

—Պօէր Ժէնէրալը Լուի Պօթա
թէրքը սիլաշլէ թէպիւմ օլմագ ի-
շիւն Լօրտ Ռօպէրթսի իլէ մուսա
պէրաթտա պուլընտըղը թէլէկ-
րաֆլար պէյան իլթմէքտէ տիւրէր:

—Ինկիլիլ հի. քիմիկոս թիւր
րանսպալ նաթընա հիւլտէ իւշ
ֆաիլլէ 50 միլիոն ինկիլիլ լիւա-
լըք պիւր իսթիգրազ սէհիմէրի չը
գարաճաղը Լօնտրոտան պիւտիւրի-
լիօր:

—Օռանթ Պօէրէրինտէն էքսէ-
րիսի քէնտի մէմէքէթիլէրինտէն
Ինկիլիլլէր մարիֆէթի իլէ սիւ-
րիւլմէքտէ տիւրէր 250 գատըն
վէ չօնուլ Լէտիսիլթէ 160 վէ
քիշի Տէրպիլնէ կէօնտէրիլմիշէր,
500 էսիլա տէ Սէլլան տատը-
նա եփլոնլարմագ:

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Տուսիս իմբէրաթօրը շէհրիլիլ
պուլկար քիլիսէսի տալիլիլ զէի-
նէթի իշիւն 10,000 ֆր. իհտա
իլթմիշ տիւր:

—Յիւսամէթլու բուէն հաղըլթ-
լէրինի Բարիլէ կիլթիւրիլին վէ
պոռնն սէպէպի իսէ 25 միլիոն
ֆր. իսթիգրազ մէսէլէսի օլտըղը
Ստանպուլ կաղէթալարը սէօյլէթ-
տէ տիւր լէր, մէլքիւր կա-
թալարըն պէյանընա նազարէն ա-
լընաճագ 25 միլիոն իսթիգրաղըն
2—3 միլիոնը Բընէօղօ ֆիւսնըղ
թօփ ֆապրիգատընը վէ 3—4 մի-
լիոն ֆուսնի ֆապրիգատընա էօտէ-
նէնէկի կիպի 6—8 միլիոն գա-
տարտա հիւքիւմէթ թաշվիլթ.
Լսընըն թէտիլէսի վէ լէվաղիլթ
սայիթէլէ թալիսիս օլտնաճագ
իմիշ:

—Պուլկարիս բօլիսլէրինիս Էէ-
նիտէն թաշվիլթ իշիւն տալիլիլ
նէղալէթի Սօպրանիլէ պիւր նի-
զալմամէ թագտիլ իսէնէք տիւր

ԿԻՐԻՏ

Կիրիտ վալիսի Բընէս Ժօրթ ին.
կիլթէրա Գրալիցաթընը պէօյիւք
մալսուս վէ վէլի ահտ բուէն
տը կալըն քէրիմէսի բուէնսէս վիք.
գորիս իլէ նիշանլանմըշ տըր:

Բուէնսէս վիքգորիս Գրալիցա.
սընըն թօնուս օլտըղը կիպի բուէնս
Ժօրթընտա հալաղաթէսի տիւր:

ՄԸՍԸՐ

Իսկէնտէրիլտէ հոռուրմագ
հալթալըղը թէքրար զուհուր օլ-
տըղը իշիտիլմիշ տիւր:

ԻՆԿԻԼԻԼԻՍ

Լօրտ Բիշնէրին հարպիլէնէլա-
րէթ միւշթէշարըղընա վէ Բառ-
լըմանտա նէղալէթը մէքիւրէ

միւրալսապըղընա թալան օլտնա.
ճաղը ինկիլիլ կաղէթալարը եազ.
մագտաթըրլար:

—Կէշնէլէրտէ Չինսէ րուսլար
թարաֆնտան ինկիլթէրա սանճա.
ղանըն ալագ օլթընա տըրնպ պա-
սըլտըղտան ոսկիլա սուլա ալթը-
մըշ օլտըղընը վէ րուսլարըն
պու հարաքէթտէն տօլարտա աֆլ
իսթիլհամ իլթիլլէրին հաղմըշ
ըտըք: Շիմտի Պէրլիլէր թա-
կէպիւք կաղէթալարըն հաղտըղը-
նա նազարէն ինկիլթէրա Բուսիս.
յա պիւր նօթա կէօնտէրէք պու
էօլտա պիւր հաքարէթտէ պուլուռ.
մալարընըն տալ սէպէպիլի աղնա.
մաք իստէտիլիլին պէյան իլթմիշ
տիւր:

ՍԵՐՊԻՍ

Էնէպի կաղէթալարընտան պա-
ղըլտընըն նէշրիլթընա նազարէն
Սըրպ գրալը Ալէքսանտր զէվիճէ-
ֆինտէն ալըլուր վէ բէտէրի իլէ
տէ պարըշմագ նոյլէթիւնտէ պու.
լընըլթ իմիշ:

ԲՈՒՍԻՍ

Էշալթաթա պուլընտն Չար պա-
ղըլտըն թիֆօսը հալթալըղընա
թուլթուլմուշ օլտըղը իշիտիլմիշ
տիւր: Իմբէրաթօրըն հալթալըղը
աղըրճա իսէտէ շիմտիլիք պիւր
թէնիլքէսի հօգ տըր:

—Իմբէրաթօրիցա տալիս հա-
միլիս պուլուռուլ թէվէլիլտ էտէ-
ճէք կիւնէրի տէ բէք հաղըն ի-
միշ:

ԱԼՄԱՆԻՍ

Ռալիսագալ մէնիլիս քիւշաթ
օլտալ Չին սէֆէրի իշիւն Սէօրիֆ
օլմագ իւլէրէ 152 միլիոն 750 պիւր
մարք թալէպ օլտնալտըր:

ԲԹԱԼԻՍ

Իթալիա տէօվէթի պիւր պու-
շուք սէնէ գարֆնտա թէքմիլ օլ-
մաք իւլէրէ ումուս իլթալիս գա-
րա վէ տէնիլ օրտուլարը ենի ու-
սուլ սիլաշ իլէ թանպիւմ իլթմէկէ
պաշալմըշ տըր:

—Գրալը Ճէտիտ վիքթօր Էմ-
մանուէլ քէնտի վէլաթիլթի միւնա.
սիպէթի իլէ 13000 մաշպուս գուր
թարմըշ Նարալի հապսանէսինտէն
1000 քիշիլէ աֆլ օլտնտըղը կիպի
40,000 մաշքիւլարընտա ճէղալա-
րը հաֆիլթէնմիշ տիւր:

—Քէլա գրալը ճէտիտ վիք.
թօր Էմմանուէլ սալալըն մէսա-
րիլիլէրի ենտիլմիշ վէ լանէտանը
գրալիլէ մալսուս բէք չօգ պիւնա
վէ արաղիլէրի սալթըպ աղճէլէրի
խաղիլէն տէօվէթէ իհտա իլթմիշ
տիւր: Իթալիա կաղէթալարը զը-
րալըն պու հարաքէթի մէտհ ու-
սէնա իլէ «Խալըլլաշ պապալմըղ»
թէսմիլէ իլթմէքտէ տիւրէր:

ՉԻՆ

Բուսիս Մանչուրիտա տալիլի
սուրէթտէ 40,000 ապէր սաղա-
ղա գարար վէրմիշ: Ալմանիս վէ
Ֆրանսաթա ենիլտէն գուլվէլի տա
կէր կէօնտէրմէքտէ տիւրէր:

—Դուսիլ Դառու շըմէնտըթէրի
էնէպի մէմուրլարը Բուսլար թա

րաֆնտան թարտ օրնալ իսթէնիլ-
միշ իսէտէ. ինկիլիլլէր մաշալը մէզ.
քիւրէ ապէր կէօնտէրէք մէմա-
րինի էնէպիլի Բուսլարա գարշը
մուհաֆազա իլթմիշէր:

—Չին Իմբէրաթօրիցաթընը
վէֆաթ իլթմիշ օլտըղը էօթէ պէ-
րու սէօյլէնմէքտէ տիւր:

—Բէքիլտէն վէրիլէն պիւր թէ-
լէկրաֆա նազարէն Բուէնս Դուսն
իլէ Դանկ—Ֆու—Սիանկ ըստնը
էլան թէշֆիլ իլթմէքտէ տիւրէր:

—Բուէնս Դանկ—Ֆու—Սիանկ
ապէն թալթար վէ իսլամ օլտալ
Իմբէրաթօր վէ Իմբէրաթօրիցալը
էնէպի տէօվէթիլլէրին թէքիլիլ.
րինի գապուլ իլթմէկէկէ թէշֆիլ
իտիլթ:

Բուէնս Դուսն իլէ բուէնս Դուսն
Ֆու Սիանկըն ճէղալանմալարանը
ալա քապուլ էթմէլէնէկիլի Չին
Իմբէրաթօր Էմմանուէլի մալսուս
իլէ իսան իլթմիշտիւր:

—Չին տէօվէթի սուլս իշիւն
տիւլէլը էնէպիլիլ թարաֆնտան
թէքիլիլ օլտնան մալտէլէրտէն
հալընըղ 11 բուէնսլէրին ճէղալան.
մալընը թալէպ իտէր մալտէնէն
ղարընըն գապուլ էտէնէք իմիշ:

ԱՊՕՆԷԼԷՐԻՍԻՉԷ

Կաղէթալարըն աւնէսի խիքալ
պաղընագ իշիւն իքի ալ գաղընը
տըր: Ապօնէ պէտէլիլ թէշիլն հօտէ
սէք շարքալան իքիլն պաղընարը
էլան հիսապարընը պիթիլիլ էմ իշ
լէր տիւր: օ կիպիլիլէն սօն տէֆա
օլտաղ Նոյնէքթը 15 իլնէ գալտար
մ հօնէք վէրիլիլ: պոշ մ իշտուր
գարֆնտա հօտէմ էլէնէլիլ իսլի
կաղէթա իշէ մէշ իսլիլէ մէմալար
օրաճաղընը իսլան իտէրիլ:

Աֆրիգատա վէ Ամերիկա գը-
րալարընտա պաղընալար իշիւն
նոյնէքթը խիքալընագ գալտար պէք
լէլէլէկիլ:

ՅԱՆՁՆԱԿԱՏԱՐ

Ն Շ Ա Ն Ս Ս Ր Ր Ս Ֆ Ս Ն

Կը ծանուցանէ չարգոյ հասարակու-
թեան թէ վառնայի, Շուսնուի, Ռուս-
ճուքի, Թրնուլայի, Բլէվայի եւ Սօ-
ֆիայի միջեւ շարունակաբար եւ կան-
նաւոր երթեւեկութիւն հաստատած է:
Ուստի այդ քաղաքներու համար ուն-
է յանձնարարութիւն ունեցողներ վստա-
բար կրնան դիմել իրեն, որ կը խո-
տանայ զոսացուցիչ պայմաններով ճը-
ղիւ գործադրել յանձնարարութիւննե-
րը: Իր կայաններն են:

Վառնայի մէջ Չարպանէրեանի գը-
րատուըն, Շուսնուի մէջ Կոստան Պօ-
ղաճեանի խանութը, Ռուսճուքի մէջ
Գալֆայեանի եղբարց ոսկերչատուըն,
Սօֆիայի մէջ Մարտիրոս Յովհաննէս-
եանի սրճարանը: